

L'ESTABLIMENT DEL LLENGUATGE ADMINISTRATIU CATALÀ: DE LA TEORIA A LA REALITAT

per Antoni M. BADIA I MARGARIT

Rector de la Universitat de Barcelona
Catedràtic de Gramàtica Històrica de la Llengua Catalana a la Universitat de Barcelona

1. *El calc necessari*

La indispensable i urgent normalització de la llengua catalana, que, justament perquè és indispensable i urgent, ocupa l'atenció i les activitats de moltes persones que hi tenen una responsabilitat, es descabdella en diversos sectors. En són exemples, entre d'altres, l'ensenyament (a tots els seus nivells), els mitjans de comunicació (premsa, ràdio, televisió), la producció editorial, la vida de relació social, els signes externs (en vies públiques, en institucions, en empreses privades), el funcionament de la vida corporativa (comunicacions, convocatòries i actes de reunions), etc. Un d'aquests sectors, i no pas, per cert, el de menys relleu, és el de l'administració. La creació i l'establiment d'un llenguatge administratiu català són molt importants, transcendents i tot, per a la vida de la llengua. Es tracta d'assegurar-hi unes formes autòctones dins el funcionament de l'engranatge de l'administració.

Ningú no ignora que l'elaboració d'un llenguatge administratiu en català és lenta i laboriosa. Diversos nuclis d'interessats hi treballen, i és la comesa que es proposa de dur a terme aquesta mateixa revista. Més, encara: conseqüents amb el propòsit de reeixir en un aspecte tan delicat de la normalització, i amb la característica bona fe dels qui s'afronten a situacions sociolingüístiques com la d'avui en dia, són nombroses les persones que, impacients, han tirat bon xic al dret i s'han posat a produir per llur compte peces administratives en català. No els negarem pas la bona fe. Sí, en canvi, que potser podríem demanar-nos si llurs esforços són oportuns. En efecte: el llenguatge administratiu recolza en unes fórmules estereotipades. Això vol dir que el treball que cal fer en aquest camp ha d'ésser forçosament, si volem sortir-nos-en, un treball de conjunt, gairebé únic, del qual tothom ha de sentir-se solidari i usuari. I això, per raó que, com dic, el funcionament de l'administració es val d'unest fórmules estereotipades. Baldament algú es llancés a crear documents administratius singulars,

amb un criteri de novetat i d'originalitat, aviat els tals documents veurien com n'eren substituïts llurs elements components, fins a acabar fosos en unes fórmules menys originals però més universals. D'ací la conveniència d'una revista com aquesta, que contribuirà a la desitjada unió d'allò que ara pot ésser dispers, car així estalviarem que moltes feines es facin debades, malgrat l'evident bona intenció dels qui les hagin empreses.

En el meu assaig «per un llenguatge administratiu català»¹ feia veure que un dels tres principis que havien de regir la normalització en aquest terreny era el de la «supeditació a l'administració espanyola» (els altres dos principis, de la «simplificació» i de la «democratització», ens afecten menys ací). Hi deia això que segueix: «Que ens plagui o que ens desplagui..., totes les institucions públiques de l'Estat pertanyen a un mateix món administratiu. Cal dir que... els assaigs de produir un llenguatge administratiu de la Generalitat s'havien basat, més de quaranta-cinc anys ha, en l'adaptació i en el calc dels models de l'administració central, i s'hi basen encara avui, com també ho fan totes les rèpliques en el terreny de l'administració local. La dita supeditació ens ha obligat a mantenir unes formes (instàncies, oficis, actes d'exàmens, expedients de títols, etc.), que no podíem allunyar de les formes castellanes corresponents» (p. 18).

La supeditació a l'administració espanyola, que sembla simplement un fet inevitable, crea ensems un obstacle ingent. Establir un llenguatge administratiu català, trafegant-hi els continguts dels actes i de les manifestacions de l'administració espanyola, és ben bé una químera, i conté una contradicció flagrant. La contradicció apareix perquè, dins un mateix acte, el *contingut* (administració espanyola) i l'*expressió* (llengua catalana) s'oposen amb cruessa. El contingut (administració *espanyola*) ha tingut secularment l'expressió més adequada (llengua *castellana*), però ara cerquem una expressió *catalana*, en principi inadequada, per a aquell contingut!

La lògica ens faria esperar que tota expressió catalana correspongués a un contingut de la mateixa naturalesa, ço és a una administració concebuda i desenvolupada en català. Nogensmenys, la realitat és ben altra, i hem de convenir que aquesta realitat «serà així mentre, en una mesura o altra, dependrem de l'administració central, i continuaria essent així, si la dita dependència cessava un dia, mentre els nostres hàbits no s'alliberessin de les fórmules heretades. Tenint en compte el caràcter fossilitzant del llenguatge administratiu, tot fa creure, doncs, que no ens en desempallegarem ni massa aviat ni massa destrament» (p. 18).

Per tant, ara com ara, no tenim més remei que intentar d'aclarir una incògnita forçada, violenta: l'establiment d'una expressió catalana per a un contingut no català. D'ací el principi de la supeditació obligada del nostre llenguatge administratiu (expressió) a l'administració espanyola (contingut).

Un dels problemes que ens posa una supeditació així, és el dels calcs (sobretot de vocabulari i de construcció, més encara d'aquell que d'aquesta). La qüestió no és fàcil, per tal com a cada pas ens trobem amb calcs que no sempre són

1. És el pròleg al *Formulari administratiu aplicat especialment a la Universitat*, per Antoni M. BADIA i MARGARIT i Carles DUARTE i MONTSERRAT, Barcelona, 1979, 354 ps.

correctes ni, en conseqüència, acceptables. La «calcofília» sistemàtica pot dur-nos a solucions certament còmodes, perquè, en traslladar un contingut únic a una expressió també única (mot català = mot castellà), dóna origen a un terme ajustat a la seva significació i no gens susceptible d'error de comprensió; al mateix temps, emperò, aquest procediment, aplicat sense contenció, tot seguit ens menaria a una depauperació del català i al seu servilisme respecte al castellà. Per la seva banda, la «calcofòbia» no menys sistemàtica, tan bon punt ens proposa solucions sens dubte més correctes i més encaixades dins l'estructura del català, ens allunya massa de la solució castellana corresponent (que és expressió de l'únic contingut obligat: el de l'administració espanyola); així aviat ens veuríem induïts a creure que de fet ja definíem una altra administració (no espanyola, doncs), cosa aberrant i contrària als actes que es tracta de denominar.

La conclusió és clara, si més no en el terreny teòric: cal no deixar-se endur ni per una «calcofília» atemptatòria ni per una «calcofòbia» imprudent. Com sempre, les coses esdevenen menys clares a la pràctica. En casos d'aquesta natura, jo sempre recomano d'adoptar un assenyat respecte a les situacions de fet que aniran apareixent, vetllant tant perquè l'estructura morfològica i el vocabulari genuí del català no en restin afectats, com perquè el sentit o la propietat dels mots nous no desfigurin el significat dels originals castellans. I, tot plegat, sense oblidar mai que avui ambdues llengües no es troben pas precisament en situació d'igualtat, sinó que n'hi ha una de predominant, des d'un punt de vista, no sols sociolingüístic, sinó també dels continguts temàtics de què ara tractem.

2. *Qualques exemples concrets*

El meu propòsit ací és de comentar uns quants exemples de solucions catalanes (incorporades, o proposades, o susceptibles de millora, o encara inexistent), que hem de tenir en compte per a establir un veritable llenguatge administratiu català. Hi faig fins i tot un suggeriment per a resoldre un cas difícil (i el faig a títol ben personal). Una primera providència que jo he adoptat en els casos que seguiran —i que recomano d'aplicar indefectiblement a tota recerca comparable— és d'examinar acuradament les definicions paral·leles del *Diccionari General de la Llengua Catalana* (DGLC) de Pompeu Fabra i del *Diccionario de la Lengua Española* de la «Real Academia Española» (DRAE). Si les pàgines presents poden exercir un cert influx en la gestació de mots de l'administració, la comparança prèvia de les definicions d'ambdós diccionaris em sembla granment aconsellable, convenient i àdhuc indispensable. Per quina raó? Deixant de banda que la consulta de dos diccionaris corresponents a dues llengües (mots paral·lels de les quals es tracta de fixar) és, a parer meu, obligada, hi ha una raó més profunda: el caràcter difús de lèxic castellà (llengua en la qual, si ho hem de jutjar per les definicions del DRAE, els significats de les paraules s'interfereixen sovint) enfront una major precisió en els camps significatius dels mots catalans (també comprovada en les definicions del DGLC). De fet, no és rar que dues paraules catalanes, distingides curosament tant al DGLC com en l'ús

corrent de la llengua, es converteixin en sinònimes i equivalents en castellà, segons el *DRAE* i segons la manera com totes dues paraules hi són emprades habitualment.

Al moment d'encetar els comentaris d'una desena de mots concrets, que són peces del llenguatge administratiu (si bé sovint són emprats amb un abast més general), voldria afegir que pot ésser útil de malfiar-nos de les aparences i que és més prudent de saber cercar, al dessota de les semblances que hom diria evidents, la veritable significació dels mots en joc.

D'antuvi, trobem mots que no ofereixen cap dificultat, en ésser trafegats del castellà al català (sempre parlo de paraules que, independentment del fet que tinguin valor en la llengua comuna, ací són comentades en tant que peces del llenguatge administratiu, com sabem, d'elaboració no catalana). Així, *instància* i *sollicitud* es troben a totes dues llengües de manera idèntica (salvant lleugeríssimes divergències ortogràfiques) i en ambdues tenen els mateixos significats.

D'altres vegades tenim mots diferents en castellà i en català, però amb un sol significat que encaixa exactament en tots dos mots. Així, el cast. *gasto* i el cat. *despesa* volen dir la mateixa cosa. La influència del castellà damunt el català es fa sentir en el castellanisme *gasto* (el qual, però, és redimible, atès que els significats d'ambdós mots són, com dic, idèntics, i n'hi ha prou de difondre'n la forma correcta perquè *gasto* desaparegui, reemplaçat, doncs, per *despesa*). Tanmateix, en aquest cas no podem carregar totes les culpes de l'ús incorrecte al castellanisme, sinó que hem de reconèixer-hi la interferència del cat. *gastar* (*DGLC*: «consumir, deteriorar amb l'ús»), de significació no massa allunyada de *despendre* (*DGLC*: «donar, emprar (diner) per a procurar-se alguna cosa»).

Un nou tipus és constituït pel cast. *desempeñar* (*un cargo*) i el corresponent català *exercir* (*un càrrec*) (malgrat que tampoc ací no manca el castellanisme *desempenyar*). Dic que es tracta d'un nou tipus, per tal com el cat. *exercir* és traduït de vegades pel cast. *ejercer* (*DRAE*: «practicar los actos propios de un oficio, facultad, virtud, etc.»), altres vegades pel cast. *desempeñar* (*DRAE*: «hacer aquello a que uno está obligado. Cumplir las obligaciones inherentes a una profesión, cargo u oficio; ejercerlos»), tots dos mots castellans essent sinònims, com veiem, segons el *DRAE*. En canvi, sembla clar que el cat. *exercir* és el mot apropiat: «complir els deures d'una professió, càrrec, etc.» (*DGLC*), per més que algú proposi, per a aquest mateix significat, el cat. *acomplir* (aquest, en canvi, per al *DGLC*, equival a «executar, portar a cap»), que no té pas el mateix valor que *exercir*.

El català normatiu, amb ple sentit de la realitat, ha incorporat copiosos mots forasters, sobretot castellans, que així són assenyalats, com a tals, al *DGLC*. Exemples: *duro* (moneda), *empleat* (ambdós, castellanismes), *saldo* (italianisme, que coincideix ensems amb el castellanisme corresponent), els quals s'escriuen igualment en la llengua d'origen i en català (llevat del segon, que és *empleado* en castellà —mínima diferència morfològica). Ara bé, si examinem mots de la mateixa família de dos d'aquests mots (*empleat*, *saldo*), resulta que el derivat *emplear* (*DRAE*: «ocupar a uno, encargándole un negocio, comisión o puesto»)

no és admès en català, mentre que ho és *saldar* (DRAE: «liquidar enteramente una cuenta satisfaciendo el alcance o recibiendo el sobrante que resulta de ella» i DGLC: «satisfer (d'un compte) allò que resta a pagar; pagar (un compte)»; «vendre amb rebaixa (una mercaderia) per esgotar-la». En conjunt, es tracta, doncs, d'un cas nou, diferent dels anteriorment esmentats.

Del cast. *anticipo* (DRAE: «dinero anticipado»; cf. *anticipar*: «tratándose de dinero, darlo o entregarlo antes del tiempo regular o señalado») diem que correspon en català als tres mots següents: 1) *bestreta* (DGLC: «acció de bestreure; diner bestret o anticipat», cf. *bestreure*: «avançar (diners) a algú, pagar per endavant o abans del temps establert»); 2) *avanç* (o *avançament*, o, encara, *avançada*) (DGLC: «pagament anticipat»); 3) *acompte* (DGLC: «allò que hom paga a compte, la part que hom paga d'un compte a pagar»). Haig de recordar que en el parlar corrent s'usa d'una manera ben habitual el castellanisme *anticip*. Ara bé, fixem-nos que, com ho acabem de veure, si en català manca *anticip*, el verb corresponent —*anticipar*— hi és correcte (DGLC: «*anticipar un pagament, anticipar una quantitat, una paga, mitja paga*», «lliurar-la abans del temps regular o assenyalat»), i que aquest fet ha induït sens dubte a l'adopció i a la difusió d'*anticip*. Així s'explica la repugnància a emprar un mot com *bestreta*, i fins i tot *avanç*, *avançament* o *avançada*.

Un altre castellanisme del català col·loquial és *aplazar*, provinent del cast. *aplazar*. Com és sabut, aquest verb, en la mesura que és sinònim de *diferir* (DRAE: «dilatar, retardar o suspender la ejecución de una cosa»), ha d'ésser substituït pel correcte *ajornar* (DGLC: «deixar per a un altre dia, per a més endavant, diferir»). Però les coses es compliquen un xic, per raó que el cast. *aplazar* té un altre significat (DRAE: «convocar, citar, llamar para tiempo y sitio señalados»), molt emprats en el llenguatge administratiu (en el qual els terminis tenen un valor considerable). Aquest altre significat s'expressa en català mitjançant *citar* (DGLC: «avisar (algú) perquè comparegui a tal hora en un lloc determinat»). Cal, doncs, parar atenció davant la divergència del cast. *aplazar* (un sol verb) i la duplicitat catalana d'*ajornar* i *citar*.

Hom diria, d'entrada, que el cast. *cumplimentar* i el cat. *complimentar* equivalen per la significació. Tanmateix, no és així: el cast. *cumplimentar* significa, ultra «dar parabién o hacer visita de cumplimiento a uno con motivo de algún acaecimiento próspero o adverso» (DRAE), «poner en ejecución los despachos u órdenes superiores», significat, aquest darrer, que manca en el vocabulari català, en el qual *complimentar* només és «adreçar un compliment (a algú)» (DGLC).

El cast. *cotejar* (DRAE: «confrontar una cosa con otra u otras; compararlas teniéndolas a la vista») és emprat sovint en català, àdhuc amb el so de la *j* catalana. El verb, però, hi és un castellanisme violent, que caldrà reemplaçar per *confrontar* o *acarar* (DGLC: «posar en presència (dos o més documents, textos, etc.) per comparar-los»).

N'hi ha prou amb els exemples precedents per a fer veure que l'anostrament del vocabulari administratiu (compost de mots que estem acostumats a veure, a llegir i a escriure en castellà) no és gens fàcil; ans al contrari, constitueix una tasca extremament delicada. Cal que ens hi mirem molt, per a no

caure en la «calcofília», sense tampoc pecar de «calcofòbia», si volem que els mots tinguin el mateix sentit en ambdues llengües. Insisteixo que hem de procurar que la concisió del català no es deixati en la major difusió de la llengua veïna.

Fins ara hem parlat de matisos diferencials, o d'inexactituds en la versió catalana d'una sèrie de mots que apareixen sovint en el llenguatge administratiu. Encara voldria esmentar un exemple difícil, que fins ara es rebella a qualsevol intent de solució satisfactòria. I s'hi rebella per tal com ara es tracta, no de versions poc afinades, sinó de la inexistència de la versió catalana que necessitem. Em refereixo als mots castellans *devengar* i *devengo*. Segons el *DRAE*, *devengar* és «adquirir derecho a alguna percepció o retribució por razón de trabajo, servicio u otro título. *Devengar salarios, costas, intereses*». I *devengo* hi és «cantidad devengada».

Heus ací algunes traduccions que hom pot espigolar en els diccionaris bilingües de català-castellà: 1) Per a *devengar*: «acreditar», «merèixer (una retribució)», «tenir dret», «guanyar», etc. 2) Per a *devengo*: «dret a percebre, guany», «quantitat que hom acredita o mereix, etc. És evident que aquestes traduccions s'hi acosten. Nogensmenys, cap d'elles no ens porta a la justesa que ha de caracteritzar el llenguatge administratiu, i pràcticament totes elles s'interfereixen amb altres sentits de les mateixes paraules, cosa que ens pot allunyar, encara més, d'aquella justesa que propugno. Hem d'afinar més. Tanmateix, en casos com el present, de la necessitat d'adoptar un mot concret, penso que la comesa en correspon a l'Institut d'Estudis Catalans. Ací jo em limito, doncs, a presentar el buit lèxic i a demanar que aquest buit sigui emplenat sense trigar massa.

3. Una proposta

Addueixo, per fi, un darrer cas, que és tan fàcil de presentar com difícil de resoldre, si ho hem de jutjar per la inutilitat de tots els esforços fets fins ara, que encara no han arribat a port. Un cas, d'altra banda, per al qual m'atreviré a suggerir una solució, que —a parer meu— no manca de versemblança. Es tracta del cast. *jefatura*. Ningú no posa en dubte que l'equivalent idoni del cast. *jefe* és el cat. *cap*. Ara bé, tan fàcil que és, per al castellà, de fer, de *jefe*, el derivat *jefatura*, en català no hi ha manera de treure un derivat correcte de *cap*, que pugui assumir el significat del cast. *jefatura*. I, de fet, el mot cast. *jefatura* manca prudentment als diccionaris bilingües de castellà-català, o hi és amb significats poc adequats, i tampoc no el consignarem Carles Duarte i jo dins el nostre *Formulari administratiu* (on hauria hagut d'aparèixer a la pàgina 328). Sóc testimoni d'una llarga i penosa sessió tinguda a la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, fa un cert temps, en la qual ens havíem proposat de trobar solució en aquest problema que, si no és crucial, no deixa de tenir la seva importància. Els nostres afanys hi foren debades. Descartades totes les possibilitats i realitzades totes les consultes, i veient-nos impotents per a prendre un acord, ens inclinàvem cap a les formes catalanes *delegació* o *direc-*

ció (que esdevindrien, doncs, equivalents del cast. *jefatura*). El nostre debat havia estat provocat per una sollicitud feta a l'Institut per l'Ajuntament de Barcelona, pensant d'una manera concreta i particular, en la *Jefatura (Superior) de Policia*. Davant les nostres inclinacions, tothom tindrà el mateix dubte: en castellà, no són pas sinònims *jefatura* i *delegación*, com tampoc no ho són *jefatura* i *dirección*. I si no són sinònims en castellà, ¿com podríem fer-los-hi en català?

En efecte: nosaltres mateixos, en el decurs de la nostra recerca, prou ens adonàvem que si, esteses pels barris de la ciutat, hi havia les diverses *Delegacions de Policia*, era un contrasentit que la *Jefatura* (s'entén que es troba per damunt de les *Delegacions*) també s'anomenés *Delegació* (per més que hom la distingís amb determinats adjectius, com *Delegació Superior* —frase que al seu torn entranya un nou contrasentit). I semblantment amb *Direcció*: *Direcció Superior de Policia* no podria dir-se d'un organisme provincial, supeditat a una *Direcció General* del Ministeri (i ací es dóna la circumstància que l'adjectiu *Superior*, en ésser aplicat a la *Direcció* d'una capital de província, suggereixi un rang més elevat que no pas *General*, amb què es designa la *Direcció* de la capital de l'estat). No, el tema no és gens fàcil.

Més encara. Ni que hom pogués admetre el cat. *delegació* pel cast. *jefatura* (en el cas relatat), és obvi que aquesta solució era del tot inviable en la majoria de casos en què hom emprà *jefatura*. Una *delegació de serveis* no és, posant-ho en castellà, una *jefatura de servicios*, sinó una *delegación de servicios*. ¿Com podríem fer servir *delegació* per a traduir *jefatura de negociado*, *jefatura de grupo*, *jefatura de personal*, i tantes d'altres frases per l'estil? Les traduccions mitjançant el cat. *delegació* hi esdevenen simplement impossibles. Amb *direcció* es repeteix la història: per més que fos acceptable de dir *Direcció (General) de Policia*, aquest mot també hauria de rebutjar-se en la majoria de casos en què en castellà es fa servir *jefatura*. N'hi ha prou de pensar que, ara que la Generalitat de Catalunya ha creat força càrrecs anomenats de *caps de serveis*, esdevé molt difícil de denominar l'àmbit que correspon a un *cap* (com si diguéssim, la institució de la qual té cura): una vegada més, ens manca l'equivalent del cast. *jefatura*. I seria erroni de designar l'àmbit o la institució amb el nom de *direcció*, perquè això ens duria novament a un contrasentit: la *direcció de serveis* es trobaria al dessota de la *direcció (general)*, tot i tenir totes dues figures administratives un mateix i únic nom: *direcció* (essent, però, totes dues de rang diferent).

No, no ens satisfan *delegació* ni *direcció* (per al cast. *jefatura*). Com en el cas del cast. *devengar*, *devengo*, també ací és obvi que l'Institut d'Estudis Catalans és qui té poder decisor en aquesta matèria. Tanmateix, i mogut pel millor esperit de col·laboració, desitjo de fer un suggeriment que potser ens permetria de sortir de l'atzucac. No cal dir que el faig a títol personal i no en tant que membre de l'Institut. Tampoc no és una «pensada» per intuïció, sinó el fruit de llargues cavil·lacions.

La meva proposta és d'adoptar el mot *xef* (sinònim de *cap*), el qual favorejaria *ipso facto* d'admetre'n un derivat normal: *xefatura*. Tots dos mots, amb

la *x* de *xeix*, palatal fricativa sorda. Heus ací les quatre raons en què fonamento la proposta.

1) L'adopció de *xef* prepararia el terreny per a anar fent desaparèixer el castellanisme cru *jefe* (pronunciat amb *j* castellana), per cert molt arrelat en els usos actuals de la llengua, amb ironia («Hola, jefe, com estàs?») o sense («el jefe d'estació»). No hem de prendre en consideració l'antiga pronunciació popular, amb *k-* (*quefe*), avui pràcticament inexistent (Ramon Cerdà ha fet veure que la *j* velar castellana s'incorpora amb força facilitat al sistema de la llengua catalana, cosa que no ocorre, per exemple, amb *z* interdental). Al contrari, l'adopció de *xef* —corresponent al cast. *jefe*— es trobaria en la línia normal d'equivalències *j* (cast.) = *ix* (cat.): *leja* = *lleixiu*, *caja* = *caixa*, etc.

2) No obstant el que acabo de dir (que podia fer creure que partíem del cast. *jefe*, per a fer-ne el cat. *xef*), no és per la via del castellà que jutjo defensable la introducció de *xef*, sinó per una via més directa. Atès que *jefe* és un gallicisme de la llengua castellana (préstec del francès *chef*), m'he dit: gallicisme per gallicisme, el català pot manllevar-lo directament de la llengua d'origen. Més ben dit: en comptes d'un gallicisme indirecte, entrat per la porta immediata del castellà, tindríem un gallicisme pur i net. Hom pot fer-hi l'objectió que així provoquem artificialment un préstec que, si no s'havia produït espontàniament, no tenia raó d'ésser. Reconec que el provoquem en una certa mesura; però només en una certa mesura, per tal com, en el decurs dels darrers anys, si més no tres persones, i no pas indocumentades, s'han adreçat a mi, en converses o per escrit, per a demanar-me d'estudiar la possibilitat d'incloure el mot *xef* en el vocabulari català, com a solució per a enterrar l'enutjós castellanisme *jefe* (que, si no, veien totalment arrelat). I haig d'afegir que les persones alludides no hi presentien la relació que s'establiria entre *xef* i el derivat *xefatura* (relació que per a mi és essencial per a justificar la inclusió de *xef*). D'altra banda, la proposta de *xef* no implicaria de cap manera l'arraconament de *cap*, ni menys encara la seva desaparició. Seria un cas més de dos sinònims un dels quals genera el derivat corresponent.

3) L'adopció de *xef* facultaria un dia (un dia no pas llunyà, tal com van les coses) de fer-ne amb comoditat el femení corresponent: *xefa*. És clar que ara tenim *cap*, que val per a ambdós gèneres. En realitat, però, avui es fa bon xic violent de dir: *la cap de negociat*. Ho visc quotidianament a la Universitat: *la cap* no encaixa prou bé, i suscita una mena de repulsió entre els usuaris de la llengua, els quals arriben a preferir, tot expressant-se en català, *la jefe* (àdhuc *la jefa*) de *negociat*. Remarquem que la tendència a dotar un nom de càrrec amb una forma específica per al femení és cada cop més forta, tant en català com en castellà. Aquesta tendència es torna impossible en el cas de *cap*, car mai no podríem dir ni escriure *la capa de negociat*!

4) Una vegada establert *xef*, se'n pot obtenir un derivat correcte en català, d'acord, doncs, amb la seva estructura per a la formació de mots. Com de *pre-*

lat es fa *prelatura*, i de *nunci*, *nunciatura*, partint de *xef* arribem al necessari *xefatura*. Si és cert que del mot *cap* no podem canalitzar, per les vies normals de l'obtenció de mots, ni un derivat que pogués assumir el significat de l'important vocable cast. *jefatura*, això no succeeix amb el primitiu *xef*, que desemboca, de manera ben natural, en el derivat *xefatura*. En suma, i d'acord amb la meva proposta, la incorporació del mot nou *xefatura* ja no és adoptar un castellanisme violent i flagrant, sinó extreure correctament un derivat del primitiu *xef*, gallicisme que té certs avantatges de tipus morfològic damunt el seu sinònim *cap*, i que no deixa de recolzar sobre un sentiment que s'endevina en el cos social de la llengua. Ja no caldrà recórrer a les solucions de *delegació* ni de *direcció* (per a traduir el cast. *jefatura*), solucions forçades i inaplicables en bon nombre de casos.